

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

Nationell risk- och förmågebedömning

2016

Nationell risk- och förmågebedömning 2016

Nationell risk- och förmågebedömning 2016
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)

Produktion: Advant Produktionsbyrå

Publikationsnummer: MSB1012

ISBN: 978-91-7383-673-9

Innehåll

Inledning	7
Utvecklingsområden	9
Arbetet med krisberedskap och civilt försvar behöver prioriteras högre av aktörerna	9
Kunskap om roller och ansvar inom krisberedskapen behöver öka, särskilt avseende det geografiska områdesansvaret	10
Arbetet med risk- och sårbarhetsanalyser behöver utvecklas för att kunna användas som planeringsunderlag både för krisberedskap och civilt försvar.....	10
Dimensionerande scenarier kan utgöra ett kompletterande verktyg för att planera och utveckla krisberedskapen	11
Det behöver ställas tydligare krav på samhällsviktiga verksamheter	11
Sårbarheter och brister som MSB särskilt vill belysa i 2016 års bedömning	13
Förmågan att hantera störningar i elförsörjningen behöver utvecklas.....	13
Förmågan att förebygga och hantera störningar i dricksvattenförsörjningen behöver utvecklas	13
Arbetet med informations- och cybersäkerhet behöver utvecklas.....	14
Förmågan att förebygga och hantera störningar i läkemedelsförsörjningen behöver utvecklas	15
Förmågan att förebygga och hantera radiologiska och nukleära händelser behöver utvecklas	16

Inledning

Inledning

Sverige behöver ha förmåga att möta en mängd utmaningar, allt från olyckor och kriser till krig. Detta bekräftas av händelser som skogsbranden i Västmanland 2014 och den pågående flyktingsituationen. Samhället förändras ständigt och det som utmärker vår tid är de allt mer komplexa beroenden som finns mellan olika delar av samhället och som bidrar till en ökad sårbarhet. Dessutom medför den förändrade säkerhetspolitiska situationen i Europa att samhället står inför en rad olika utmaningar som påverkanskampanjer och informationskrigföring, terrorism och hot inom cybersäkerhetsområdet. Sammantaget medför detta en allt mer differentierad bild av framtida risker som ställer ökade krav på samhällets förmåga när det gäller att uppnå målen för samhällets säkerhet, krisberedskap och civilt försvar.

Aktörer inom offentlig sektor, näringslivet, civilsamhället och den enskilda individen har alla ett ansvar för att bygga upp en förmåga att förebygga och hantera det som hotar och gemensamt verka för stärkt samhällsskydd och beredskap.

I 2015 års regleringsbrev har MSB fått följande uppdrag om nationell bedömning:

”Myndigheten för samhällsskydd och beredskap ska i samverkan med berörda aktörer redovisa en nationell bedömning av samhällets förmågor, risker, sårbarheter samt identifierade och genomförda åtgärder avseende krisberedskapen. I bedömningen ska även informationssäkerhet beaktas. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap ska redovisa arbetet till Regeringskansliet (Justitiedepartementet) senast den 11 mars 2016.”

I likhet med föregående års nationella bedömningar består underlaget huvudsakligen av de risk- och sårbarhetsanalyser som redovisats av de statliga myndigheter som är särskilt utpekade i förordningen (2006:942) om krisberedskap och höjd beredskap, samt alla landsting enligt lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Andra underlag som använts inom årets nationella bedömning är Riksrevisionens granskning av länsstyrelsernas krisberedskapsarbete samt ett antal analyser och utvärderingar genomförda av MSB. MSB kommer under våren redovisa regeringsuppdrag som rör erfarenheterna från hanteringen av skogsbranden i Västmanlands län 2014 och erfarenheter av arbetet med flyktingsituationen. Erfarenheter av flyktingssituationen och skogsbranden har till del omhändertagits i denna rapport, men kommande redovisningar kommer att vara mer utförliga i analys och åtgärdsförslag.

I förra årets redovisning av motsvarande regeringsuppdrag pekade MSB på områden som aktörerna särskilt borde uppmärksamma i krisberedskapsarbetet (elförsörjning, dricksvattenförsörjning, elektronisk kommunikation, informations- och cybersäkerhet, samverkan, ledning och kommunikation vid kriser samt omvärldsbevakning och larm). MSB kan utifrån det samlade materialet konstatera att det identifieras och genomförs en rad åtgärder inom dessa områden och bedömer detta som mycket positivt. Det handlar bland annat om åtgärder kring samverkansprojekt, övningar, analysverksamhet och planering. Trots vidtagna åtgärder bedömer MSB dock att de brister i förmåga och sårbarheter som redovisades förra året i huvudsak kvarstår.

Utifrån en analys av det samlade underlaget har MSB identifierat fem utvecklingsområden som myndigheten anser är särskilt viktiga att arbeta vidare med för att stärka krisberedskapen:

- Arbetet med krisberedskap och civilt försvar behöver prioriteras högre av aktörerna.
- Kunskap om roller och ansvar inom krisberedskapen behöver öka, särskilt avseende det geografiska områdesansvaret.
- Arbetet med risk- och sårbarhetsanalyser behöver utvecklas för att kunna användas som planeringsunderlag både för krisberedskap och civilt försvar.
- Dimensionerande scenarier kan utgöra ett kompletterande verktyg för att planera och utveckla krisberedskapen.
- Det behöver ställas tydligare krav på samhällsviktiga verksamheter.

MSB bedömer dessutom att följande förmågor och arbeten behöver utvecklas ytterligare:

- Förmågan att hantera störningar i elförsörjningen.
- Förmågan att förebygga och hantera störningar i dricksvattenförsörjningen.
- Arbetet med informations- och cybersäkerhet.
- Förmågan att förebygga och hantera störningar i läkemedelsförsörjningen.
- Förmågan att förebygga och hantera radiologiska och nukleära händelser.

Utvecklingsområden

Nedan ges en närmare beskrivning av de fem utvecklingsområdena.

Arbetet med krisberedskap och civilt försvar behöver prioriteras högre av aktörerna

MSB konstaterar att aktörerna alltför sällan är dimensionerade för att hantera kriser, vilket till exempel medför att tillgången till väsentliga förnödenheter och viss kritisk materiel i många fall är otillräcklig vid kriser. Exempel på detta är sjukvårdens brist på kapacitet att hantera händelser med ett stort antal skadade, transportsystemets bristande planering för hur transporter ska säkerställas vid kriser samt en generell problematik kring hur specifika kompetenser ska kunna säkerställas i händelse av kris.

MSB konstaterar även att aktörernas ledning inte övas i tillräcklig utsträckning. Förutom att detta är ett problem i sig kan det även ge signaler till aktörernas organisationer att krisberedskapen inte är en prioriterad uppgift. Övningar prioriteras ner till förmån för andra uppgifter. Från vissa länsstyrelser framhålls att det har varit svårt att få länsledningen att prioritera övningsverksamheten trots att konsekvenserna för krishanteringsförmågan bedöms som negativa. Det är avgörande att aktörerna fortsätter att systematiskt utveckla sin övningsverksamhet som bland annat bör bygga på fleråriga övningsplaner och en effektiv process för erfarenhetshantering.

MSB bedömer vidare att det behöver övas mer inom ett antal områden. Det gäller bland annat katastrofmedicin och hantering av farliga ämnen, liksom även hanteringen av större it-avbrott. Andra förmågor som kräver mer övning från ansvariga aktörer är genomförande av evakueringar, övertagande av kommunal räddningstjänst, mottagande av förstärkningsresurser samt mottagande av internationellt stöd. Det är inte bara kvantiteten av övningar som behöver utvecklas utan övningarna behöver också i större utsträckning inriktas mot specifika sårbarheter och brister i förmåga.

Riksrevisionens granskning visar att nära hälften av länsstyrelserna bedömer att de under 2011-2014 inte haft tillräckliga resurser för att utföra sina ålagda krisberedskapsuppgifter. Av granskningen framgår även att projektbidrag från anslaget 2:4 är en större finansieringskälla än förvaltningsanslagen för de direkta kostnaderna för länsstyrelsernas krisberedskapsarbete. Det framgår också att det kan vara svårt för krisberedskapsarbetet att konkurrera med andra sakområden.

MSB delar i huvudsak den bild som Riksrevisionen ger. Sammantaget konstaterar MSB att vardagens behov ofta tillåts vara styrande och gränssättande för flertalet aktörer och att krisberedskapsarbetet inte prioriteras tillräckligt. För att Sverige ska vara rustat för att förebygga och hantera allt från olyckor och kriser till krig anser MSB att det är ytterst angeläget att aktörerna lever upp till sitt grundläggande uppdrag inom krisberedskapen.

Kunskap om roller och ansvar inom krisberedskapen behöver öka, särskilt avseende det geografiska områdesansvaret

MSB bedömer att aktörerna i många fall har bristande kunskap om sin egen och andras roll och ansvar inom krisberedskapen. Detta är något som återkommande redovisas från lokal, regional och nationell nivå både i risk- och sårbarhetsanalyserna samt från MSB:s egna analyser och genomgångar. Bristande kunskap om ansvarsfördelningen kan leda till försenade insatser, oklarheter i vilken aktör som leder en insats, att åtgärder inte vidtas tillräckligt snabbt, att samordning försvåras samt att kommunikation mellan aktörer försenas och försvåras.

MSB konstaterar, bland annat utifrån hanteringen av skogsbranden i Västmanland, att det finns ett stort behov av utveckling när det gäller övergripande ledning, anpassningsförmåga samt förmåga att utöva geografiskt områdesansvar. MSB konstaterar även som ett resultat från hanteringen av skogsbranden att det finns brister i aktörernas kunskaper kring vad geografiskt områdesansvar innebär, hur ansvaret förhåller sig till kommuners och länsstyrelserns andra uppgifter, hur geografiskt områdesansvar på olika geografiska nivåer förhåller sig till varandra samt hur det nationella geografiska områdesansvaret utövas.

MSB bedömer att aktörernas kunskap om roller och ansvar inom krisberedskapen generellt behöver öka, men särskilt avseende det geografiska områdesansvaret.

Arbetet med risk- och sårbarhetsanalyser behöver utvecklas för att kunna användas som planeringsunderlag både för krisberedskap och civilt försvar

De risk- och sårbarhetsanalyser som redovisas av statliga myndigheter och lands- ting utgör ett viktigt underlag för planering och utveckling av krisberedskapsarbetet och arbetet med civilt försvar. MSB anser dock att kvaliteten på de redovisade risk- och sårbarhetsanalyserna behöver förbättras. Bland annat behöver kopplingen mellan redovisade risker och beskrivningen av sårbarhet och förmåga att förebygga och hantera dessa risker stärkas. Aktörerna kan exempelvis ange att eventuella brister i reservkraftens uthållighet skulle ge upphov till negativa konsekvenser men utan att bedöma den faktiska förmågan att hantera en störning i elförsörjningen. Det saknas också ofta en koppling mellan identifierade åtgärder och sårbarheter och brister i förmåga. Redovisningarna av identifierad samhällsviktig verksamhet inom ansvarsområdet är ofta bristfälliga vilket kan antas påverka kvaliteten i analyserna.

I redovisningarna av risk- och sårbarhetsanalyser för år 2015 återfinns ett stort antal identifierade, planerade och genomförda åtgärder. Aktörerna redovisar allt ifrån mindre åtgärder till större genomförda övningar. Det framgår dock inte av redovisningarna hur aktörerna bedömer den förväntade effekten av åtgärderna vilket gör det svårt att bedöma åtgärdernas påverkan på krisberedskapen. Detta medför samtidigt att det blir svårt för MSB att ge en samlad bedömning av åtgärdernas effekter på krisberedskapen.

Sammantaget bedömer MSB att aktörernas arbete med risk- och sårbarhetsanalyser behöver förbättras. MSB avser att se över de föreskrifter som styr redovisningen. MSB avser också att vidareutveckla stödet för hur risk- och sårbarhetsanalyserna kan genomföras och hur de ska redovisas.

Dimensionerande scenarier kan utgöra ett kompletterande verktyg för att planera och utveckla krisberedskapen.

I aktörernas redovisningar av risk- och sårbarhetsanalyser identifieras cirka 1 500 icke unika hot och risker. MSB anser att analyserna präglas av breda och övergripande riskbeskrivningar snarare än fördjupade analyser av vilka konsekvenser riskerna kan leda till. Alltför breda och övergripande analyser visar således inte hur riskerna utmanar samhällets förmåga att nå uppsatta mål, vilka sårbarheter och brister i förmåga som aktörerna har, vilka åtgärder som behöver vidtas eller vilken effekt åtgärderna skulle medföra för krisberedskapen. MSB anser att den breda hot- och riskbilden medför att aktörerna inte vet vad de ska planera inför, till exempel hur långa elavbrott man ska kunna klara av eller vilka hot och risker Sverige behöver ha läkemedel och sjukvårdsberedskap för.

De brister som finns i redovisningarna av risk- och sårbarhetsanalyser understryker behovet av ytterligare underlag för att planera och inrikta krisberedskapen. MSB ser att framtagandet av dimensionerande scenarier på nationell nivå med tillhörande resultatmål skulle utgöra ett värdefullt komplement. Dessa dimensionerande scenarier bör vara utformade så att de utmanar viktiga samhällsfunktioner. Fastställda resultatmål bör kunna användas tillsammans med scenarierna för att ge en tydligare bild av de krav och förväntningar som kan ställas på samhällsviktiga verksamheter. MSB anser att ett sådant arbete skulle bidra till en ökad gemensam förståelse och grund för analys, planering och uppföljning av krisberedskapen. Det finns också vinster i förhållande till planeringen för civilt försvar och målet att säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna samt förmågan att bidra till Försvarmaktens förmåga vid ett väpnat angrepp eller ett krig i vår omvärld. MSB avser att i samverkan med berörda aktörer ta fram dimensionerande scenarier som ett kompletterande verktyg för att kunna planera och utveckla krisberedskapen.

Det behöver ställas tydligare krav på samhällsviktiga verksamheter

I redovisningarna av risk- och sårbarhetsanalyserna ska aktörerna identifiera samhällsviktiga verksamheter som är av lokal, regional och nationell betydelse. Själva identifieringen medför dock inga direkta krav på verksamheten, exempelvis vad gäller robusthet och uthållighet.

Krav på aktörer kan utformas i lagstiftning, avtal och överenskommelser med mera. För statliga myndigheter finns generella krav föreskrivna i förordningen (2006:942) om krisberedskap och höjd beredskap. För kommuner och landsting finns krav i lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fred och höjd beredskap. Privata aktörer ansvarar för en betydande del av den samhällsviktiga verksamheten i landet. Det rör sig om allt från livsmedelsförsörjning till sjukvård. Två sätt att arbeta med samhällsviktiga verksamheter utan att ställa krav genom lagstiftning är att samverka i ett planerande skede och att sluta avtal som reglerar förutsättningarna under kriser. MSB bedömer att privata och offentliga aktörer i för liten utsträckning sluter avtal och samarbeten inom krisberedskapen. Avtal kan dessutom innehålla klausuler som avgränsar bort krissituationer. I vissa fall kan istället flera offentliga aktörer teckna avtal med en privat aktör om nyttjande av samma begränsade resurser.

När det gäller tillgången på viktiga förnödenheter och viss kritisk materiel som behövs för samhällets funktionalitet är privata aktörer väsentliga, men det finns få krav på dessa verksamheter att planera för att kunna upprätthålla verksamheten under kriser. Det gäller till exempel livsmedels-, läkemedels- och elförsörjning.

MSB anser att identifiering av och samverkan mellan samhällsviktiga verksamheter är viktig, men att det också behöver finnas tydligare krav på verksamheter som blir identifierade som samhällsviktiga. Därför behövs det ett mer systematiskt och sammanhållet arbete med att utveckla och ställa krav på samhällsviktiga verksamheter från krisberedskapens och det civila försvarets perspektiv. MSB kommer att beakta detta behov inom ramen för det fortsatta arbetet med skydd av samhällsviktig verksamhet.

Sårbarheter och brister som MSB särskilt vill belysa i 2016 års bedömning

Nedan beskrivs de sårbarheter och brister som MSB särskilt vill belysa i 2016 års bedömning.

Förmågan att hantera störningar i elförsörjningen behöver utvecklas

I föregående års redovisning konstaterade MSB att samhällsviktiga verksamheter saknade reservkraft och att uthålligheten i befintlig reservkraftsförsörjning var bristfällig. Bristerna berodde i första hand på osäkerhet om hur tillförsel av exempelvis diesel till reservkraftsaggregat påverkas av långvariga störningar i elförsörjningen.

MSB bedömer att dessa brister kvarstår. Utifrån underlagen går det inte att skapa en övergripande nationell bild av vilka viktiga samhällsfunktioner som har tillgång till reservkraft. Däremot kan MSB konstatera att det saknas reservkraft inom flera viktiga samhällsfunktioner på samtliga nivåer i samhället, och inom såväl privata som offentliga verksamheter. MSB konstaterar också att det finns omfattande brister i reservkraftens funktionalitet och uthållighet på flera ställen där reservkraft ändå finns.

Flera aktörer identifierar störningar i elförsörjningen som en allvarlig risk, men analyserna utgår ifrån olika tidsramar. Det finns också exempel från redovisningarna av risk- och sårbarhetsanalyserna där några aktörer konstaterar att de inte vet hur långa elavbrott de behöver ta hänsyn till i sin beredskapsplanering och söker vägledning från staten. Det råder således en osäkerhet hos aktörerna om hur långa elavbrott de ska dimensionera sin förmåga mot.

Sammantaget bedömer MSB att samhällets förmåga att hantera störningar i elförsörjningen är bristfällig och behöver utvecklas. MSB anser, liksom i föregående års redovisning, att ansvariga aktörer bör säkerställa tillgången på uthållig reservkraft i samhällsviktig verksamhet samt att de bör fortsätta att utveckla och systematiskt öva rutiner för att starta och upprätthålla tillförseln av reservkraft.

MSB anser dessutom att det behöver ställas krav på samhällsviktiga verksamheter att säkerställa en uthållig elförsörjning. MSB menar att det på nationell nivå behöver finnas en gemensam grund för den uthållighet i elförsörjningen som samhällsviktiga verksamheter ska beakta i sin beredskapsplanering. MSB bedömer att detta bör vara en del i dimensionerande scenarier enligt ovan.

Förmågan att förebygga och hantera störningar i dricksvattenförsörjningen behöver utvecklas

I föregående års redovisning konstaterade MSB brister inom dricksvattenförsörjningen. Detta berodde främst på dess beroende av el och elektronisk kommunikation, och att reservlösningar för störningar till viss del saknades. MSB konstaterade även att VA-infrastrukturen är gammal och att ekonomiska avsättningar för tillräcklig upprustning inte alltid har skett eller görs. MSB bedömer att dessa brister kvarstår och konstaterar också att förnyelsetakten och underhållet av dricksvattenförsörjningens ledningsnät är eftersatt och att detta är ett växande problem.

MSB bedömer också att det finns bristande förmåga att upprätthålla dricksvattenförsörjningen. Det finns ett stort antal kommuner som inte har egen dricksvattenproduktion inom sin kommungräns, dessa kommuner köper dricksvatten från en producent. En konsekvens av detta är att dessa kommuner lägger ned mindre egna anläggningar och därmed minskar möjligheten till uthållig försörjning i händelse av avbrott på den huvudsakliga försörjningen.

MSB kan även konstatera att de största vattenproducenterna i landet oftast har begränsade alternativ om en ordinarie vattentäkt slås ut. Flera landsting saknar dessutom möjlighet att försörja sjukhus med vatten vid avbrott i den kommunala försörjningen. Det rör sig dels om brister kopplat till befintlighet eller underhåll av eget reservvatten, dels om att ordna med nödvattenlösningar.

Sammantaget bedömer MSB likt föregående års redovisning att ansvariga aktörer bör säkerställa tillgången på dricksvatten genom exempelvis reservvattentäkter eller nödvatten. Ansvariga aktörer bör även fortsätta att utveckla och systematiskt öva rutiner för användning av reservvattentäkter och nödvatten i samhällsviktig verksamhet. MSB bedömer också att vattenförsörjning vid vattenbrist är ett område där möjligheterna till prioritering behöver stärkas.

Arbetet med informations- och cybersäkerhet behöver utvecklas

Slutsatsen från föregående års redovisning om att arbetet med informations- och cybersäkerhet behöver utvecklas kvarstår. MSB bedömer att riskerna avseende skyddsvärd information och styr- och kontrollfunktioner i otillräcklig utsträckning identifieras och analyseras i myndigheternas risk- och sårbarhetsanalyser. Redovisningarna innehåller nästan enbart analyser av risker med koppling till tillgänglighet. Risker med koppling till de övriga tre informationssäkerhetsaspekterna (riktighet, konfidentialitet och spårbarhet) förekommer endast i mycket begränsad utsträckning. MSB bedömer också att myndigheterna inte tillräckligt har beaktat att fysiska risker kan medföra konsekvenser i cyberdomänen, likväl som att informationssäkerhets- eller cyberrisker kan medföra fysiska konsekvenser. MSB bedömer slutligen också att kontinuitetsplaneringen för att säkerställa skyddet av skyddsvärda informationstillgångar samt styr- och kontrollfunktioner inte är tillräckligt välutvecklad. Kontinuitetsplaneringen baseras också i otillräcklig utsträckning på risk- och sårbarhetsanalyser.

Myndigheternas risk- och sårbarhetsanalyser domineras av analyser av risker för olika former av avbrott. Generellt anser MSB att analyserna i stor utsträckning behöver kompletteras med andra risktyper. Bristen är särskilt tydlig inom hälso- och sjukvård samt omsorg där aspekterna riktighet och konfidentialitet helt utelämnas. MSB bedömer också att behovet av säkra kommunikationer i otillräcklig utsträckning har beaktats i myndigheternas redovisningar. MSB och flera av de redovisande aktörerna har i andra sammanhang identifierat säkra kommunikationer som ett tydligt utvecklingsområde.

Att ha tillgänglig, för verksamheten nödvändig information har lyfts som en svårighet när till exempel lägesbilder upprättas. Problemet kan allvarligt försvåra arbetet under en kris. Flera myndigheter med utpekat ansvar inom sektorer uppger att kanaler i vissa fall saknas för att snabbt inhämta information som är nödvändig för krishantering. Kunskap om vilka typer av information som skulle kunna behövas för krishantering saknas i vissa fall och övningar för att identifiera sådana behov förefaller endast genomföras i undantagsfall. Vissa myndigheter har redovisat svårigheter med att upprätta kanaler för inhämtning av information för att lösa nya, tidigare oförutsedda, informationsbehov. MSB anser att myndigheterna inom sin kontinuitetsplanering och i samarbete med

berörda aktörer bör upprätta rutiner för att säkerställa att behovet av information för att lösa redan kända behov tillgodoses, och att nya och oförutsedda behov av information snabbt kan hanteras.

MSB anser även att analysen av myndigheternas informations- och cybersäkerhet i otillräcklig utsträckning sätts i en bredare kontext där bland annat säkerhetspolitisk och teknologisk utveckling beaktas. Nya fenomen och företeelser skapar nya och förändrade riskbilder. Exempelvis utrustas allt fler saker i vår omgivning med sensorer som avläser omgivningen, samtidigt som de för den avlästa informationen vidare över internet. Drönare och andra flygfarkoster som är utrustade med avancerade kameror ägs och opereras av allt fler. Insamlad data lagras ofta i molntjänster vars servrar fysiskt är placerade utanför det egna landets gränser. Vissa it-operatörer tillhandahåller tjänster till många samhällsviktiga verksamheter samtidigt, vid avbrott kan konsekvenserna bli svåröverskådliga.

MSB bedömer att det finns ett behov av att utveckla funktioner för validering och verifiering av verksamhetskritisk information. Flera myndigheter betonar vikten av att validera och verifiera verksamhetskritisk information både vid inhämtning och inför kommunikation utåt. Det är särskilt viktigt hos myndigheter som samlar in eller tillhandahåller information med bäring på rikets säkerhet eller som har marknadspåverkan. MSB bedömer att det både genom extern påverkan och samhällelig utveckling finns hot som kräver att myndigheterna säkerställer sitt förtroende och sin trovärdighet genom att kvalitetssäkra sin information.

Sammantaget bedömer MSB att aktörerna behöver utveckla arbetet med sin informations- och cybersäkerhet. Myndigheterna bör beakta omvärldsfaktorer som ger en djupare helhetsbild i sina risk- och sårbarhetsanalyser. Kontinuitetsplaneringen behöver utvecklas och rutiner för att säkerställa tillförsel av nödvändig information vid krishantering behöver upprättas. Verksamhetskritisk information behöver valideras och verifieras både vid inhämtning och inför extern kommunikation. MSB bedömer att även informations- och cybersäkerhet bör inkluderas när dimensionerande scenarier med tillhörande resultatmål tas fram, enligt ovan.

Förmågan att förebygga och hantera störningar i läkemedelsförsörjningen behöver utvecklas

Läkemedelsförsörjningen är också ett område där MSB konstaterade brister i föregående års redovisning. MSB kan konstatera att Sverige är fortsatt beroende av import av läkemedel. Sveriges inhemska produktion av läkemedel är liten och inga vacciner produceras nationellt. Samtidigt har lagerhållning av läkemedel hos apotek, sjukhus och grossister minskat. Flera aktörer identifierar i sina redovisningar av risk- och sårbarhetsanalyser olika risker kopplade till läkemedelsförsörjningen.

Underlaget visar att det saknas en samlad bild av hur landstingen upprätthåller nödvändig tillgång till läkemedel och sjukvårdsmateriel. MSB delar Socialstyrelsens bedömning att en gemensam ambitionsnivå bör upprätthållas när det gäller vilka hot Sverige bör ha beredskap för, samt vilka läkemedel och sjukvårdsmateriel som det är nödvändigt att ha tillgång till.

Sammantaget bedömer MSB därför att det på nationell nivå, på samma sätt som för elförsörjningen, behöver tas fram gemensam grund för den uthållighet i läkemedelsförsörjning och försörjning av sjukvårdsmateriel som samhällsviktiga verksamheter ska beakta i sin beredskapsplanering. MSB bedömer att detta bör inkluderas när dimensionerande scenarier tas fram, enligt ovan.

Förmågan att förebygga och hantera radiologiska och nukleära händelser behöver utvecklas

Ett avslutande område som MSB särskilt vill lyfta fram i årets redovisning där tydliga brister framkommer är förmågan att förebygga och hantera radiologiska och nukleära händelser.

Det samlade underlaget visar att det finns brister i kunskapen om hantering av nukleära och radiologiska händelser. Dessutom bedöms förmågan att hantera ett stort marint utsläpp från något av de svenska kärnkraftverken vara begränsad.

Sammantaget bedömer MSB att förmågan att förebygga och hantera radiologiska och nukleära händelser måste utvecklas och att detta särskilt bör beaktas inom ramen för en återupptagen planering inom civilt försvar.

